

Istanbulská úmluva a Evropská unie

V roce 2014 představila **Agentura Evropské unie pro základní práva** (FRA) výsledky historicky největšího **průzkumu týkajícího se násilí na ženách napříč EU**. Ten přesvědčivě odhalil rozsah zneužívání, jímž ženy trpí doma, v práci, na veřejnosti i na internetu. Zpráva, která dokládá širokou prevalenci násilí na dospělých ženách, se také podrobně zabývá incidenty fyzického a sexuálního násilí, jež zažily ženy v dětství. Výsledky průzkumu FRA vycházejí z osobních rozhovorů se 42 000 ženami ve 28 členských státech Evropské Unie, s průměrně 1 500 rozhovory na jeden členský stát. **Výsledky průzkumu poskytují členským státům EU dostatečnou podporu, aby ratifikovaly Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulskou úmluvu), a EU, aby zvážila možnost přistoupení k této úmluvě.**

Možná budoucí opatření

Zjištění průzkumu FRA ukazují, že násilí na ženách představuje rozsáhlé, avšak velmi nedostatečně oznamované porušování lidských práv v celé EU. FRA formulovala řadu stanovisek, která jsou podrobně uvedena v příslušných kapitolách zprávy vydané pod názvem „Násilí na ženách: průzkum napříč EU“ (2014). Cílem stanovisek je přimět tvůrce politiky EU i jednotlivých států v příslušných případech zavést a provádět komplexní opatření, která zabrání a budou reagovat na genderově podmíněné násilí na ženách.

Obecné úvahy můžeme shrnout následovně (kráceno):

→ Budoucí strategie EU týkající se rovnosti mezi ženami a muži by při řešení klíčových oblastí v souvislosti se zkušenostmi žen s násilím mohly vycházet ze zjištění průzkumu. Sem by bylo možné například zahrnout **nové nebo nově uznané formy násilí na ženách**, jako je **nebezpečné pronásledování** nebo **zneužívání prostřednictvím nových technologií**, stejně jako aspekty násilí, které ženy nedostatečně oznamují policii a organizacím na podporu obětí.

→ Vzhledem ke škále násilí na ženách uváděné v průzkumu by politiky EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí... měly zajistit, aby násilí na ženách bylo kvalifikováno a řešeno jako **porušení základních práv** v rámci reakcí EU na trestné činy a viktimizaci.

→ **EU by měla posoudit možnost přistoupení k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva)**. V současné době jde o nejkomplexnější regionální nástroj, který se zabývá násilím na ženách. Výsledky průzkumu prováděného FRA mohou rovněž podpořit členské státy EU v ratifikaci úmluvy.

→ Členské státy jsou vybízeny, aby vypracovaly specifické **národní akční plány** týkající se násilí na ženách, které by v případě neexistence údajů na vnitrostátní úrovni měly použít výsledky uvedeného průzkumu. Do tvorby akčních plánů by bylo užitečné zapojit subjekty občanské společnosti, které pracují se ženami – oběťmi násilí...

→ Politika EU **v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, zdraví a informačních a komunikačních technologií** by se měla zabývat dopadem násilí na ženách na jejich příslušnou oblast. To by se mělo odrazit na úrovni členských států ve specifických politických intervencích a vnitrostátních akčních plánech, které se zabývají uvedenými oblastmi.

EU by měla zajistit, aby finanční mechanismy, díky nimž pokračuje činnost programu DAPHNE ad., mohly být používány na další podporu výzkumu a práce organizací občanské společnosti zabývajících se násilím na ženách. **Financování** je zejména nutné pro práci služeb podpory obětem v oblasti násilí na ženách.

Istanbulská úmluva a Evropská unie

→ Na úrovni EU a jejích členských států je třeba posílit **přístup k ženám jakožto obětem násilí zacílený na oběť a její práva**. V posledních letech se v řadě členských států objevily pozitivní případy, které považují „domácí“ nebo „partnerské“ násilí za věc státního zásahu spíše než za soukromou záležitost.

→ EU a členské státy by měly signalizovat svůj **závazek pravidelného sběru údajů o různých formách násilí na ženách**. To by mělo poskytnout podklady pro tvorbu politických reakcí a činnosti v terénu. Tento proces by mohl být podporován **Eurostatem** a jeho příslušnými skupinami odborníků a mohl by se využít k poskytování údajů zvláštním monitorovacím orgánům OSN a Rady Evropy, stejně jako

Evropského institutu pro rovnost žen a mužů (EIGE).

→ Na základě důkazů, které čerpají přímo ze zkušeností žen s násilím, je třeba vytvořit **politiky a národní akční plány EU a členských států pro boj proti násilí na ženách**. Kromě administrativních údajů a údajů o trestné činnosti, které nezachycují většinu neznámených případů viktimizace, by měly být shromažďovány údaje o zkušenostech žen s násilím. EU a členské státy by měly **podporovat a financovat průzkumy** v soustředěném úsilí odhalit informace o rozsahu a povaze násilí, které ženy zažívají. Tyto průzkumy lze opakovat po několika letech, aby se změřil vývoj v čase.

Co průzkum také ukázal

Fyzické násilí:

Odhaduje se, že během 12 měsíců předcházejících rozhovorům v rámci průzkumu zažilo fyzické násilí 13 milionů žen v EU. To odpovídá 7 % žen ve věku 18–74 let v EU.

Sexuální násilí:

Odhaduje se, že během 12 měsíců předcházejících rozhovorům v rámci průzkumu zažilo sexuální násilí 3,7 milionu žen v EU.

Psychické násilí:

Každá třetí žena (32 %) zažila psychické zneužívání ze strany sexuálního partnera, buď současného, nebo bývalého. Mezi takové chování patří znevažování nebo ponižování respondentky na veřejnosti nebo v soukromí, zakazování jí opustit dům a zamykání jí; nucení, aby se dívala na pornografický materiál proti své vůli; snaha naschvál ji vyděsit nebo zastrašit a vyhrožování násilím nebo vyhrožování, že pachatel ublíží někomu jinému, na kom respondentce záleží.

Nebezpečné pronásledování:

V EU-28 se 18 % žen po 15. roce věku setkalo s nebezpečným pronásledováním (graf 3 a) a 5 % žen mělo zkušenosti s pronásledováním během 12 měsíců před zahájením průzkumu. Z toho vyplývá, že za 12 měsíců zažilo v EU-28 nebezpečné pronásledování přibližně 9 milionů žen.

Sexuální obtěžování:

V závislosti na řadě různých forem sexuálního obtěžování, na něž se průzkum dotazoval, odhadem 83 milionů až 102 milionů žen (45 % až 55 % žen) v EU-28 zažilo od svých 15 let sexuální obtěžování.

Zkušenosti s násilím v dětství:

Celkově co se týče fyzického, sexuálního a psychického násilí, 35 % žen uvádí, že do svých 15 let zažily alespoň jednu z těchto tří forem násilí ze strany dospělého pachatele.

Celá zpráva je k dispozici v několika jazycích, včetně zkrácené verze v češtině na webu FRA:
<http://fra.europa.eu> případně přes www.rovnesance.cz – rubrika Násilí na ženách.